

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIŲ GINČŲ TAIKINAMOJO TARPININKAVIMO ĮSTATYMO NR. X-1702
PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-534 PAKEITIMO ĮSTATYMO (toliau – Mediacijos įstatymo projektas), LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENOS ĮSTATYMO NR. VIII-1029 20, 28, 36, 40, 44, 51, 56, 59, 67, 79 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO (toliau
– ABTĮ projektas) IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 79-1, 79-2 STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS IKITEISMINIO
ADMINISTRACINIŲ GINČŲ NAGRINĖJIMO TVARKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1031 PAKEITIMO ĮSTATYMO
(toliau – IAGNT įstatymo projektas)**

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos <u>Teisės grupės</u> 2018-09-12 pažymoje Nr. NV-2404 išdėstytos pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie priimtas ir nepriimtas (iš dalies priimtas) pastabas ir pasiūlymus bei motyvai
<p>1. Įstatymų projektais siūloma įtvirtinti, be kitų pakeitimų, <i>administracinių ginčų sprendimo taikant mediaciją procedūrą</i>, – tai yra reglamentuoti iki tol nereglamentuotus santykius. Vertinant tai, bei siekiant Vyriausybės priimamo sprendimo pagrįstumo šiuo klausimu, mūsų nuomone, turėtų būti atliktas išsamus numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas: „išgrynintas“ ir detalizuotas aiškinamajame rašte galimas teigiamas ir neigiamas poveikis administracinių ginčų sprendimui, asmenims ar jų grupėms, kuriems bus taikomas numatomas teisinis reguliavimas, nepaisant bendrų aspektų, jau pateiktų Taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) sistemos plėtos koncepcijoje, patvirtintoje teisingumo ministro 2015 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. 1R-268, kartu turėtų būti įvertinti visuomeninių teisiųjų santykių (juk minėta koncepcija patvirtinta prieš 4 metus) bei teisinės kultūros pokyčiai, t. y. ar kitos ikiteisminės administracinių ginčų nagrinėjimo institucijos negalėtų pasiūlyti ir (ar) spręsti administracinį ginčą mediacijos būdu. Taip pat turėtų būti įvertintas poveikis valstybės finansams, ne tik galimas lėšų poreikis tokios procedūros veikimo funkcionavimui, bet ir galima ekonomija; be kita ko, įtaka, viešajam administravimui, teisei sistemai, administracinės naštos aspektas (pvz.: teismams ir kt.) (žr. Teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio nuostatas).</p>	<p>Iš dalies atsižvelgta</p> <p>Aiškinamasis raštas papildytas informacija apie tai, kodėl Įstatymų projektais būtų Lietuvos administracinių ginčų komisijai ir jos teritoriniams padaliniams yra pavedama inicijuoti, vykdyti neteisminę mediaciją, informacija apie numatomo teisinio reguliavimo poveikį teisei sistemai, viešajam administravimui.</p> <p>Nevertintinas numatomo teisinio reguliavimo poveikis administracinei našai, nes Įstatymų projektais nesiūloma nustatyti naujus, keisti ar naikinti galiojančius informacinius įpareigojimus piliečiams ir kitiems asmenims, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms.</p> <p>Taip pat pažymėtina, kad vertinant mediacijos įtvirtinimo administraciniame procese poveikį valstybės finansams, objektyviai nėra įmanoma įvertinti galimos ekonomijos. Kiekvienos individualios administracinės bylos nagrinėjimas reikalauja skirtingų sąnaudų, priklausomai nuo bylos nagrinėjimo trukmės, proceso dalyvių skaičiaus, bylos sudėtingumo ir kt.; kartu nėra objektyvių duomenų, kuriais remiantis būtų galima prognozuoti mediacijos atvejų (juo labiau sėkmingų, t. y. pasibaigusių taikos sutarties sudarymu) skaičių ir atitinkamai teismų darbo krūvio sumažėjimą. Kita vertus, Įstatymų projektais numatomi tokie teigiami pokyčiai, kaip pavyzdžiui, socialinė taika, teisinės kultūros pokyčiai, apskritai nevertintini finansiniais kriterijais.</p>
<p>4. Prieš kreipiantis į administracinį teismą, viešojo administravimo subjektų priimti individualūs teisės aktai arba veiksmai (neveikimas) ar vilkinimas atlikti veiksmus <i>gali būti</i>, o įstatymų nustatytais atvejais – <i>turi būti ginčijami kreipiantis į išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją</i> (Administracinių bylų teisenos įstatymo 26 straipsnio 1 dalis). Jeigu įstatymai nenustato kitaip, administracinius ginčus ne teismo tvarka</p>	<p>Iš dalies atsižvelgta</p> <p>Dėl pirmoje pastraipoje esančios pastabos – ginčo nagrinėjimas Ginčų komisijoje po to, kai vyko mediacija, tačiau nesėkmingai, nepažeidžia mediacijos savanoriškumo principo: asmuo dar prieš kreipdamasis į komisiją renkasi ginčų sprendimo būdą – ikiteisminį arba teisminį. Kita vertus, pažymėtina, kad ginčo nagrinėjimas</p>

<p>nagrinėja Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Ginčų komisija). Atskiroms administracinių ginčų kategorijoms įstatymai gali nustatyti ir kitas išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijas (Administracinių bylų teisenos įstatymo 27 straipsnio 1 ir 4 dalys). Taigi kreipimasis į Ginčų komisiją ne visais atvejais yra privalomas. IAGNT įstatymo projekto 25 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatose nustatyta, kad „1. <i>Ginčų komisijoje</i> ar administraciniame teisme <i>nagrinėjamo</i> administracinio <i>ginčo šalys gali prašyti</i> perduoti administracinę sprendimą atitinkamai neteisminės ar teisminės mediacijos būdu. 2. <i>Ginčų komisijos narys, paskirtas pranešėju byloje, ar administracinį ginčą nagrinėjanti ginčų komisija gali pasiūlyti</i> administracinio ginčo šalims bandyti ginčą spręsti neteisminės mediacijos būdu.“ Vertinant šias nuostatas sistemškai, akivaizdu, kad norint taikyti neteisminės mediacijos procedūrą atitinkamam administraciniam ginčui spręsti, visų pirma, turi būti ginčas jau nagrinėjamas Ginčų komisijoje, kad šalys galėtų prašyti taikyti neteisminę mediaciją. Šiuo konkrečiu atveju, svarstytina, ar nėra ribojamas neteisminės mediacijos savanoriškumas. Visų antra, nepavykus rasti ginčo šalims sutarimo neteisminės mediacijos būdu, ginčas toliau privalės būti nagrinėjamas Ginčų komisijoje, o tokiu būdu bus sąlygojamas ikiteisminio ginčo nagrinėjimo Ginčų komisijoje privalomumas. Kaip pavyzdžiui, Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 41 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba yra privaloma išankstinio ginčų sprendimo nagrinėjimo ne teismo tvarka institucija. Fondo valdybos sprendimai ir veiksmai (neveikimas) gali būti skundžiami Ginčų komisijai arba teismui (žr. 41 straipsnio 5 dalis). Taigi tokiu atveju norint išnaudoti tik neteisminę administracinių ginčų mediaciją, ginčo šalių alternatyva būtų pažeista, šiuo konkrečiu atveju pažymint, kad nepaisant to, kad neteisminė administracinių ginčų mediacijoje šalių autonomijos ribos yra kur kas siauresnės, nes jas daugeliu atveju apibūdina imperatyvios viešosios teisės normos, tačiau tai neatima ginčo šalių galimybės rinktis, kokių būdų turi būti sprendžiamas jų ginčas.</p>	<p>ikiteisimine tvarka, mediacijos vykdymas ir taikos sutarties sudarymas nagrinėjant ginčą ikiteisimine tvarka, neužkerta kelio kreiptis į teismą: vadovaujantis IAGNT įstatymo projekto 22 straipsniu, bylos šalys gali Ginčų komisijos sprendimą skusti teismui ABTĮ nustatyta tvarka.</p>
<p>Kartu pastebėtina, kad IAGNT įstatymo projekto nuostatose nėra apibrėžta, kada ginčo šalys galėtų pateikti prašymą dėl administracinio ginčo sprendimo neteisminės mediacijos būdu. Taip pat svarstytina, siekiant teisinio aiškumo, ir vadovaujantis administracinėje teisėje galiojančiu principu, kad draudžiama viskas, kas nėra tiesiogiai leidžiama, neturėtų būti</p>	<p>Atsižvelgiant į pastabos antrąją pastraipą, IAGNT įstatymo projektas papildytas nuostata „Bylos šalys gali pateikti prašymą dėl administracinio ginčo sprendimo neteisminės mediacijos būdu administracinių ginčų komisijai iki jos posėdžio ar posėdžio metu, taip pat po sprendimo, priimto išnagrinėjus skundą (prašymą) administracinių ginčų komisijoje, priėmimo, bet nepasibaigus šio įstatymo 22 straipsnyje nurodytam sprendimo apskundimo terminui.“ (analogija taikos sutarčių sudarymo atveju).</p>
	<p>Dėl antroje pastraipoje esančios pastabos – netikslinga reglamentuoti atsisakymo vykdyti mediaciją pagrindus, pasekmes, procedūrą, nes ginčų komisijoje procesas vykėtų panašiai kaip ir teisminės mediacijos atveju, t. y. kiekvienu konkrečiu atveju Ginčų komisija vertintų mediacijos galimybes, visų pirma, per taikos sutarties sudarymo institutą reglamentuojančias nuostatas (Mediacijos įstatymo projekte nustatyta taisyklė, jog galima perduoti spręsti neteisminės ar teisminės mediacijos būdu tik tokį administracinį ginčą, dėl kurio administracinio ginčo šalims pagal įstatymus leidžiama sudaryti taikos sutartį).</p>
	<p>Kita vertus, manome, šiuo atveju būtų nepagrįsta vadovautis administracinėje teisėje galiojančiu principu, kad draudžiama viskas, kas nėra tiesiogiai leidžiama, nes šiuo atveju keičiamos (nustatomos) ne materialinės administracinės teisės normos, o procesinės, t. y. administracinio proceso.</p>

<p>įtvirtinti atsisakymo vykdyti mediaciją pagrindai, kokios būtų pasekmės, procedūra, visa tai galimai siejant su Mediacijos įstatymo projekto 25 straipsnio 4 dalimi.</p>	
<p>7. IAGNT įstatymo projekto 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad pasibaigus įgaliojimų laikui Lietuvos administracinių ginčų komisijos nariai pareigas eina iki jie paskiriami kitai Lietuvos administracinių ginčų komisijos kadencijai arba <u>iki paskiriami nauji nariai</u>. Tokia nuostata stokoja teisinio apibrėžtumo: nėra aišku, per koki laikotarpį nuo įgaliojimų pabaigos turėtų būti paskiriami nauji Ginčų komisijos nariai, – nustatius terminą turi būti užtikrintas einančių pareigas Ginčų komisijos narių teisėtų lūkesčių principas; be kita ko, laikinam Ginčų komisijos narių pareigų ėjimui turėtų būti gautas atitinkamų Ginčų komisijos narių sutikimas.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Nuostata, Ginčų komisijos nariai pareigas eina iki jie paskiriami kitai Ginčų komisijos kadencijai arba iki paskiriami nauji nariai, užtikrina Ginčų komisijos veiklos nepertraukiamumą, kuris yra būtinas atsižvelgiant į Ginčų komisijos paskirtį ir veiklos specifiką, t. y. nepertraukiamą bylų nagrinėjimą laikantis įstatyme nustatytų terminų. Kartu atkreiptinas dėmesys į tai, kad tokia nuostata įtvirtinta ir kituose įstatymuose, pagal kuriuos skiriamos tam tikros komisijos, pavyzdžiui, Mokesčių administravimo įstatymo 148 straipsnio 7 dalyje, Energetikos įstatymo 8 straipsnio 3 dalyje.</p> <p>Aptariama IAGNT įstatymo projekto nuostata nepažeidžia einančių pareigas Ginčų komisijos narių teisėtų lūkesčių principo – ji nepaneigia Ginčų komisijos narių teisės atsistatydinti savo noru (IAGNT įstatymo projekto 3 straipsnio 3 dalis). Atsižvelgiant į tai, nėra poreikio įtvirtinti nuostatos dėl Ginčų komisijos narių sutikimo eiti pareigas pasibaigus kadencijai.</p> <p>Kartu atkreiptinas dėmesys, jog konkretaus termino, per kurį turėtų būti paskiriami nauji Ginčų komisijos nariai, nustatymas neišspręstų konkrečių praktinių problemų, pavyzdžiui, kai yra sunkumų surandant tinkamos kvalifikacijos narius naujai Ginčų komisijos kadencijai. Net ir nustatius konkretų terminą, tam tikros objektyvios aplinkybės gali lemti tai, kad jis bus pažeidžiamas.</p>

 Teisingumo ministras
 Elvinas Jankevičius
 20181102